

STRATEGIILE DIN LIMBA ROMÂNĂ PENTRU CODIFICAREA EVENIMENTELOR DE MIȘCARE ORIENTATĂ

THE STRATEGIES IN ROMANIAN OF ENCODING
ORIENTED-MOVEMENT EVENTS

(Abstract)

This study adopts the criticism formulated by Beavers *et alii* (2010) against Talmy's typology of motion expression and sustains their idea that languages use the same linguistic resources for expressing any type of events (including that of oriented motion). In this vein, it offers a concise inventory of the lexical, morphological and syntactic resources Romanian uses for expressing Goal and movement manner, by pointing out that the same resources are used with other verbs than those of oriented movement. The main sections of the study refer to a short presentation of Talmy's typology and of Beavers *et alii*'s criticism, followed by a lexical classification of oriented movement verbs, a description of morphological cases and syntactic phrases expressing Goal and movement manner. The main conclusion is that an appropriate typology should apply to any kind of event by referring to global linguistics resources of languages.

Cuvinte-cheie: tipologia Talmy, țintă, manieră de mișcare, resurse lingvistice.

Key-words: Talmy's typology, Goal, movement manner, linguistic resources.

1. Introducere

Tipologia propusă de Talmy (1985, 2000), privind felul în care limbile codifică evenimentele de mișcare orientată, este foarte influentă. Talmy a identificat două tipuri de limbi: cele care folosesc verbe de orientare și exprimă maniera de mișcare prin adjuncți – tipul *V* – și cele care folosesc verbe de manieră de mișcare și exprimă orientarea prin sateliți (în principal, particule) – tipul *S*. Urmând criticile aduse acestei tipologii de Beavers *et alii* (2010), cercetarea propusă aici pune în evidență următoarele trei aspecte: (i) româna

nu folosește resurse lingvistice speciale pentru verbele de mișcare orientată, ci folosește aceleași resurse pentru orice verb; (ii) codificarea unui eveniment de mișcare orientată depinde în primul rând de caracteristica verbului, dacă acesta exprimă intrinsec maniera de mișcare sau orientarea (ambele tipuri de verbe existând în română); (iii) există factori extra-gramaticali care determină o anumită preferință pentru tipul de codificare. Aceste aspecte dovedesc că o tipologie care se referă doar la verbele de mișcare și doar la cele două dimensiuni: tipul V și tipul S, ca cea a lui Talmy, nu este doar prea restrictivă, ci chiar inconsecventă, limbile transgresând de fapt clasele tipologice. Beavers *et alii* afirmă, în consecință, că o tipologie relevantă a limbilor trebuie să se bazeze pe resursele lingvistice disponibile în fiecare limbă. Mergând pe această linie, studiul propus aici descrie resursele lingvistice folosite de română, în codificarea evenimentelor de mișcare (orientată), pornind de la descrierea din Mierlă (2001). Româna, deși aparent este limbă de tipul V asemenea altor limbi romanice, folosește și alte mijloace decât cele prevăzute de tipologia lui Talmy (anume verbe de orientare cu conjuncții exprimând maniera). Mijloacele respective, după cum relevă studiul nostru, sunt de natură lexicală, morfosintactică și pragmatică și sunt folosite și cu verbe din alte câmpuri semantice. Inventarul acestor mijloace poate constitui o bază pentru o eventuală reevaluare tipologică.

2. Tipologia lui Talmy

Tipologia propusă de Leonard Talmy (2000) folosește drept criteriu tipologic modul de exprimare a doi parametri: *orientarea* și *maniera de mișcare*. Raportându-se la acești parametri, Talmy a identificat două tipuri de limbi: cele care folosesc verbe de orientare și exprimă maniera de mișcare prin conjuncții – tipul *V(erb)* – și cele care folosesc verbe de manieră de mișcare și exprimă orientarea prin sateliți (în principal, particule) – tipul *S(atelit)*.

Limbile de tip V sunt caracterizate de următoarele trăsături, exemplificate în (1):

- orientarea este inclusă în semnificația verbului (de ex. *a intra*);
  - maniera de mișcare este exprimată prin conjuncții (de ex. verbe la gerunziu).
- (1) Je suis entré dans la maison (en boitant). (franceză)
 Entró corriendo/volando/nadando a la cueva. (spaniolă)
 Am intrat în casă (șchiopătând).

Dintre limbile de tip V fac parte limbile romanice, turca, japoneza, unele limbi Bantu, coreeană, ebraică, greacă și altele.

Limbile de tip S, la rândul lor, sunt caracterizate de următoarele trăsături, exemplificate în (2):

- maniera este inclusă în semnificația verbului (de ex. *a țâșni*);

În literatura de specialitate dedicată acestui subiect există și numeroase studii critice. Un important studiu de acest fel este cel al lui Beavers *et. al.* (2010) ale cărui linii principale le prezentăm în ceea ce urmează.

3. Critica tipologiei lui Talmy

O primă critică adusă de Beavers *et. al.* (2010) se referă la faptul că termenul *satelit* nu este clar definit. Acesta include afixe și particule (ca sateliți canonici), dar mai include și adverbe și prepoziții (Talmy 1985: 105). În momentul în care este admisă ca satelit o prepoziție care are un complement obligatoriu, ca în exemplul (4)b, este greu de explicat de ce în limbile romanice, considerate de tip V, prepozițiile n-ar fi și ele sateliți. Același lucru se poate spune și despre adverbe. Ba mai mult, o limbă de tip V ca italiana folosește în mod curent particule (deci sateliți) precum *fuori, giu, su, via*, de pildă *è corso via* ‘a fugit afară’. De asemenea, limbile romanice au afixe – neproductive, dar analizabile – de exprimare a orientării, de pildă franceza: *ac-courir* sau *è-couler*.

Separarea strictă a limbilor care au verbe de orientare de cele care au verbe de manieră ignoră faptul evident că limbile de ambele tipuri au în lexic atât verbe de orientare, cât și verbe de manieră. De pildă, engleza (de tip S) are verbe de orientare precum *enter* ‘a intra’ sau *exit* ‘a ieși’. Pe lângă aceste verbe sunt admiși adjuncți exprimând maniera de mișcare, întocmai ca la limbile de tip V:

- (6) He entered running/flying/swimming the cave.
‘El a intrat fugind/zburând/înotând în peșteră.’

La rândul lor, există limbi de tip V care permit GP-Țintă pe lângă verbe de manieră, ca cele de tip S. De pildă, exemplul din (7)a este mult mai natural decât cel din (7)b, în contextul în care cineva vrea să se adăpostească în casă de ploaie.

- (7) a. *Allez, courons dans la maison!* (franceză)
Hai să fugim în casă!
b. *#Allez, entrons dans la maison en courant*
Hai să intrăm în casă fugind!

Este adevărat că limbile romanice nu folosesc echivalentele prepozițiilor românești *la* sau *în* pentru a exprima Ținta pe lângă verbe de manieră (cf. (3)b, mai sus), dar folosesc alte mijloace, cum ar fi prepoziția compusă *până la / în* prin intermediul căreia exemplele din (3)b devin gramaticale, ca în (8).

- (8) *J'ai boité jusqu'à la librairie.* (franceză)
La botella flotó hasta la cueva. (spaniolă)
Am șchiopătat până la librărie.
Sticla a plutit până în peșteră.

Beavers *et. al.* (2010) vor să demonstreze, prin criticile aduse, că o tipologie a limbilor care se referă doar la verbele de mișcare și doar la parametrul orientare / manieră de mișcare este mult prea restrictivă și, prin aceasta, devine inadecvată. Ei susțin că tipologia limbilor trebuie să se facă în funcție de resursele lingvistice ale fiecăreia dintre limbi, aceste resurse fiind aceleași pentru exprimarea oricărui tip de eveniment. În această idee, propunem, în următoarea secțiune, un inventar al parametrilor de codificare și al mijloacelor prin care româna exprimă evenimentele de mișcare arătând, totodată, că aceleași mijloace sunt folosite și pentru alte tipuri de evenimente.

4. Codificarea evenimentelor de mișcare orientată

Strategiile de codificare a evenimentelor de mișcare orientată folosesc resurse generale ale limbii române: resurse lexicale, morfosintactice, semantice sau pragmatice, pe care vom încerca să le punem în evidență în ceea ce urmează. Fiind vorba de resurse generale, ele sunt folosite și în codificarea altor tipuri de evenimente.

În acest studiu ne vom limita la prezentarea strategiilor de codificare a Țintei și a manierei de mișcare, deoarece acestea sunt implicate în tipologia lui Talmy. Pentru fiecare tip de strategie vom oferi câte un exemplu din afara sferei evenimentelor de mișcare pentru a susține ideea că resursele folosite de o limbă sunt generale și că, prin urmare, o tipologie care raportează aceste resurse doar la evenimentele de mișcare este prea restrictivă.

4.1 Parametrii de codificare a evenimentelor (de mișcare orientată)

În exprimarea unui eveniment de mișcare orientată intervin mai mulți parametri de codificare, precum încorporarea lexicală a manierei sau orientării, aspectul, finalizarea sau tipurile de țintă. Acești parametri influențează realizarea participanților la eveniment la nivel morfosintactic, sintactic sau pragmatic.

Verbele românești se pot clasifica în funcție de trăsăturile $\pm$ orientare și $\pm$ manieră astfel:

[$\pm$ orientare –manieră]	<i>a merge, a se deplasa</i> (verbe neutre)
[+orientare –manieră]	<i>a ajunge, a intra, a ieși, a coborî, a urca, a veni, a pleca</i>
[$\pm$ orientare +manieră]	<i>a alerga, a fugi, a se furișa, a se târî, a zbura</i>
[–orientare +manieră]	<i>a țopăi, a șchiopăta, a tropăi</i>
[+orientare +manieră]	<i>a năvăli în/?din, a țâșni din/?în, a se năpusti la/*de la, a se strecura</i> („a intra/ieși pe furiș”)

Verbele notate cu $\pm$ orientare sunt verbe care pot apărea atât în contexte „neorientate”, adică acțiunea verbului este privită ca o activitate fără finalizare, cât și în contexte „orientate”, când verbul poate atribui rolul Țintă unui complement al său.

După cum se vede din ultimul tip al clasificării, încă un aspect sub care poate fi criticată tipologia lui Talmy este acela că nu poate fi făcută o separație netă între verbele de orientare și cele de manieră, pentru că există verbe care exprimă atât orientarea, cât și maniera. Acest lucru a fost trecut cu vederea și de Beavers *et. al.* (2010); ba mai mult, abordarea lor se bazează, în mod nejustificat, pe această separație.

În ceea ce privește aspectul, verbele pot fi durative sau punctuale. Un test pentru această distincție se face cu ajutorul unei construcții de genul *timp de 5 minute* care este compatibilă doar cu verbele durative, după cum reiese din (9).

- (9) a. Ion a mers / a coborât / a șchiopătat *timp de 5 minute*.
b. Ion a ajuns / a intrat / s-a năpustit **timp de 5 minute*.

Un alt parametru de codificare este finalizarea acțiunii, numită și *telicitate*. Acest parametru indică faptul că acțiunea exprimată de verb are un punct terminus, după care continuarea ei nu mai este posibilă. Punctul terminus este marcat, pentru cele mai multe verbe, de atingerea Țintei (*a ajunge, a intra, a coborî*), de părăsirea Originii (*a ieși, a pleca*) sau de parcurgerea completă a unei Căi (*a străbate, a traversa*). Unele verbe sunt intrinsec telice (adică prin semnificația lor), pentru altele se poate realiza telicitatea contextual. Unul dintre testele care identifică verbele a căror acțiune presupune existența unui punct terminus folosește o construcție de tipul *în 5 minute*. Astfel, verbele din exemplul (10)a sunt intrinsec telice, pe când cele din (10)b sunt atelice.

- (10) a. Ion a ajuns / a coborât / a venit *în 5 minute*.
b. Ion a țopăit / a șchiopătat până la ușă **în 5 minute*.

Tipul Țintei este, de asemenea, un parametru de codificare, care influențează realizarea morfosintactică a acestui argument. Ținta poate fi:

- finală – țintă cerută de verbe precum *a sosi* sau *a intra*: *Ion a sosit la destinație. / Ion a intrat în birou.*
- limitativă – țintă acceptată de majoritatea verbelor de mișcare, chiar și de cele fără orientare intrinsecă: *Animalul s-a târât până la vizuină.*
- orientativă – țintă care funcționează ca punct de reper, ea nefiind atinsă. Acest tip de țintă este cerut de verbele care sunt intrinsec orientative, precum *a se apropia, a se îndrepta* sau *a porni*, dar poate apărea cu orice tip de verb: *Ion merse / șchiopătă / se îndreptă spre ușă. / Ion se apropie de ușă.*

Trebuie subliniat că acești parametri, care caracterizează evenimentul în sine, nu doar verbul de mișcare implicat, își pot concretiza diferite valori în funcție de context, după cum reiese din următoarele exemple:

<i>Ion a mers prin parc.</i>	[–orientare, durativ, atelic, Locativ (adică fără Țintă)]
<i>Ion a mers la școală.</i>	[+orientare, durativ, telic, Țintă finală]
<i>Ion a mers până la școală.</i>	[+orientare, durativ, telic, Țintă limitativă]
<i>Ion a mers spre școală.</i>	[+orientare, durativ, atelic, Țintă orientativă]

4.2 Strategii de codificare a Țintei

4.2.1 Grupul prepozițional (GP) (și GAdv)

Ca și celelalte limbi romanice, româna folosește, în mod curent, exprimarea Țintei cu ajutorul grupurilor prepoziționale și adverbiale.

Pentru exprimarea Țintei *finale* se folosesc prepozițiile *la, în, pe* etc. După cum s-a subliniat în mai multe studii, dintre care amintim (Dini & Di Tomaso 1995) și (Cummins 1998), în limbile romanice prepozițiile *la, în* etc. sunt de fapt prepoziții locative, adică prepoziții care nu exprimă Ținta *per se*, ci locul de desfășurare a unei acțiuni. Din acest motiv, ele pot fi folosite în exprimarea Țintei doar în prezența verbelor caracterizate de trăsătura +orientare; acest lucru este ilustrat în (11)a. Pentru un verb care poate fi folosit și cu orientare și fără orientare, ca *a merge*, GP-*la* nu are capacitatea de a dezambiguiza între Țintă și Locativ (11)b. În schimb, dacă un verb, ca *a țopăi* în (11)c, are trăsătura -orientare, GP-*la* nu are capacitatea de a exprima Ținta, ci doar Locativul.

- (11) a. Ion se duce la parter / acolo.
 b. Ion merge la parter / acolo.
 c. Ion țopăie la parter / acolo.

Din același exemplu (11), se constată că ce este valabil pentru GP-*la* este valabil și pentru adverbul *acolo* și în general pentru GAdv. Adverbele de loc au înțeles locativ, iar pentru a exprima Ținta trebuie să aibă ca regent un verb marcat +orientare.

Aceleași grupuri prepoziționale pot fi folosite și în descrierea altor tipuri de evenimente, cu aceleași caracteristici. Pot exprima Ținta dacă aceasta face parte dintre argumentele verbului (12)a, iar dacă nu face parte, GP exprimă Locativul (12)b.

- (12) a. Ion privește în încăperea cu reflectoare.
 b. Ion clipește des în încăperea cu reflectoare.

Pentru exprimarea Țintei *limitative* se folosește prepoziția *până* și compusele ei (*până la, până în* etc.). GP-*până* este admis atât de verbele cu Țintă argumentală (+orientare) (13)a, cât și de cele fără Țintă argumentală (-orientare) (13)b, caz în care *până* este obligatoriu. Ținta limitativă este compatibilă doar cu verbele de mișcare care admit limitare; altminteri creează structuri negramaticale (13)c.

- (13) a. A coborât (până) la etajul doi.
 b. A șchiopătat *(până) la librărie.
 c. *I s-a năpustit până la gât.

Ținta limitativă poate apărea și în evenimente de non-mișcare, dacă verbul admite gradare, fiind de fapt singura admisă în lipsa unei Ținte argumentale:

- (14) A crescut *(până) la 2 metri.

Ținta *orientativă* (țintă neatinsă) este introdusă de prepoziții precum *spre* sau *către* și pare să fie admisă de toate tipurile de verbe de mișcare:

- (15) a. Ion merge / coboară / se duce spre parter.
 b. Am șchiopătat spre prima stradă.
 c. Ion s-a năpustit spre mine să mă lovească.

Verbul *a se apropia* cere GP-*de* după regimul adverbului din care e derivat: *Ion s-a apropiat de mine*. După cum remarcă Mierlă (2001:161), spre deosebire de cazurile anterioare, acest GP nu poate fi înlocuit într-o propoziție interogativă sau relativă cu adverbul *încotro*.

Acest tip de țintă poate fi regăsit în toate evenimentele care presupun orientare, ca în *Ion privește spre cer*. sau *Farul semnalizează spre mare*.

4.2.2 Cazul acuzativ

Ținta poate fi exprimată și prin mijloace morfosintactice, cum este cazul acuzativ, cu funcția sintactică de complement direct. Aceasta este situația unor verbe precum *a ajunge*, *a depăși*, *a întrece* sau *a urmări*, care iau drept complement direct o țintă presupus mobilă.

- (16) Glonțul a ajuns / a depășit săgeata.

Cazul acuzativ este folosit în special de verbele „prolative” precum *a traversa*, *a străbate*, *a străpunge*, *a înconjura* etc. (Mierlă 2001: 171) și exprimă Calea parcursă de entitatea în mișcare. Calea include punctul inițial: Originea și punctul final: Ținta, dar acestea pot fi exprimate și explicit ca în *Ion a traversat strada, de pe un trotuar pe celălalt*. În cazul verbelor prolative, exprimarea explicită a Țintei se face cu grupuri prepoziționale.

Unele verbe care folosesc acest caz pentru Țintă pot fi folosite și în evenimente care nu implică mișcarea:

- (17) Temperatura a depășit pragul de caniculă.

4.2.3 Cazul dativ

Dacă Ținta este animată, ea se poate realiza și prin cazul dativ, suprapunându-se cu rolul de Beneficiar sau de Posesor. Această modalitate este folosită doar de verbele marcate +orientare:

- (18) a. Lui Ion i-au venit colindătorii (la birou).
 b. *Lui Ion i-a șchiopătat soția (la birou).

După cum se poate vedea în (18)a, Ținta exprimată prin dativ poate fi dublată (sau precizată) printr-un GP, pentru care elementul în dativ îndeplinește rolul de Posesor: *Colindătorii au venit la biroul lui Ion*. Că dativul din (18)a exprimă într-adevăr Ținta și nu este un simplu dativ posesiv reiese din faptul că structura *Lui Ion i-au venit colindătorii*. nu este echivalentă cu *Au venit colindătorii lui Ion*, ci este echivalentă cu *Au venit colindătorii la Ion*.

Demn de remarcat este și faptul că dativul-Țintă anulează perspectiva locutorului pentru verbe deictice ca *a veni* și *a pleca*. Dacă se alege una dintre următoarele formulări: *Au venit la școală copiii*. sau *Au plecat la școală copiii*, după cum locutorul, ca reper al verbului deictic, se află sau nu în proximitatea școlii, pentru construcția *I-au venit / i-au plecat lui Ion copiii*. reperul verbului deictic nu mai este locutorul, ci Ion.

O reminiscență a dativului Țintă există în imprecății (*Pleacă / du-te dracului, naibii, ciiorilor* etc.).

Cazul dativ apare foarte frecvent în evenimente care implică verbe de transfer (*a atribui, a da, a transfera* etc.) sau verbe de adresare (*a se adresa, a spune* etc.) și, în general, în evenimente care nu sunt de mișcare. În aceste situații, dativul exprimă rolul de Beneficiar care este unul compatibil cu cel de Țintă.

4.2.4 Morfeme lexicale

În limba română, folosirea morfemelor lexicale pentru exprimarea orientării nu este productivă, ca în unele limbi de tip S. Acestea sunt aproape toate preluate odată cu cuvântul moștenit sau împrumutat din care fac parte. Totuși, merită să le amintim aici pentru că ele sunt analizabile și creează perechi antonimice ca în *i-migra / e-migra, im-porta / ex-porta, in-vada / e-vada, în-cărca / des-cărca* etc. Se poate constata, astfel, că există reminiscențe ale unor trăsături specifice limbilor de tipul S și în limbile romanice, care sunt considerate tipice pentru tipul V.

Aceleași prefixe *i(n)- / e(x)-* se regăsesc și la verbe care nu sunt de mișcare, de pildă *in-spira / ex-spira* sau *in-clude / ex-clude*. Româna numără prefixele lexicale printre resursele lexicale vii, productive, chiar dacă o face pentru alte tipuri de verbe decât cele de mișcare orientată. Acest lucru întărește caracterul analizabil al prefixelor întâlnite în verbele de mișcare.

4.3 Strategii de codificare a Manierei de mișcare

Maniera de mișcare poate fi exprimată lexical (*a alerga, a șchiopăta, a se târâi, a topăi, a zbura* etc.), dar și prin mijloacele sintactice prezentate în ceea ce urmează.

4.3.1 Verb la gerunziu

Un verb la gerunziu poate apărea pe lângă orice tip de verb de mișcare, atât pe lângă cele +orientare (19)a, cât și pe lângă cele –orientare (19)b, pentru a exprima maniera de mișcare.

- (19) a. Ion a venit acasă șchiopătând.
b. Ion dansa șchiopătând puțin.

De asemenea poate fi folosit pentru a exprima maniera și în alte tipuri de evenimente:

(20) Ion vorbea șuierând.

Un aspect important este că gerunziul unui verb de orientare poate fi folosit pe lângă un verb de manieră de mișcare pentru a facilita introducerea Țintei:

- (21) a. Copilul Țopăia îndreptându-se spre ușă.
b. Victima s-a târât ieșind la marginea drumului.

Acest tip de structură se găsește și în limbi de tip S, atâta vreme cât pot folosi în general gerunzii, ca în engleză: *He limped going inside*. Se vede și prin aceasta că granița tipologică dintre limbile de tip S și cele de tip V nu este foarte precisă.

4.3.2. Ideofone

Ideofonele, la rândul lor, sunt compatibile cu toate tipurile de verbe de mișcare, atât cu cele de orientare (22)a, cât și cu cele de manieră de mișcare (22)b.

- (22) a. Ion a venit acasă șontâc-șontâc.
b. Ion dansa lipa-lipa.

De asemenea, această modalitate de exprimare a manierei este folosită și pentru alte tipuri de evenimente:

(23) Ion vorbea alea-alea / fleonca-fleonca.

4.3.3. GP (sau GAdv)

Grupurile prepoziționale (și cele adverbiale) reprezintă o resursă generalizată de exprimare a modului în care se desfășoară o acțiune, și în română. Ele sunt compatibile, iarăși, cu toate tipurile de verbe, după cum se vede în (24).

- (24) a. Ion a intrat în fugă / pe furiș / ca un șarpe / târâș / tiptil.
b. Ion dansa pe poante / săltăreț.
c. Ion vorbea în șoptă / șoptit.

5. Concluzii

Limba română folosește foarte frecvent GP (sau GAdv), cu care poate exprima atât Ținta, cât și maniera de mișcare, dar și alte roluri. Atâta vreme cât este admis că un GP poate fi considerat satelit ca în engleză (limbă de tip S): *He ran into the house*, o tipologie în termeni de sateliți nu pare adecvată.

În română există verbe care exprimă în același timp și maniera și orientarea (ex. *a se năpusti*, *a țâșni*) și, prin urmare, admit GP de Țintă pe lângă verbe de manieră. Acest lucru face ca dihotomia dintre verbele de orientare și cele de manieră să nu mai fie operantă, clătinând baza tipologiei talmiene.

Prepozițiile cel mai des folosite pentru exprimarea Țintei sunt de fapt Locative (ca și în alte limbi romanice). De aceea, este folosit GP cu

delimitatorul general *până* în cazul verbelor durative, inclusiv cele de manieră, pentru exprimarea Țintei și a Limitei în general.

În concluzie, tipologii similare cu cele ale lui Talmy pot fi dezvoltate și pentru alte tipuri de evenimente decât cele de mișcare, pentru că limbile folosesc aceleași resurse interne. Ar putea exista limbi de tip V și limbi de tip S, de pildă, pentru evenimentele dicendi, de transfer sau de contact. În locul unei asemenea proliferări de tipologii, mai interesantă ar fi o tipologie a limbilor pe baza resurselor lingvistice pe care le au.

REFERINȚE

- Beavers, John & Beth Levin & Shiao Wei Tham. 2010. „The typology of motion expressions revisited”, *Journal of Linguistics* 46:02, Cambridge University Press, p. 331-377
- Cummins, Sarah. 1998. „Le mouvement directionnel dans une perspective d’analyse monosémique”, *Langues et Linguistique* 24, 47–66.
- Dini, Luca & Vittorio Di Tomaso. 1995. „Linking theory and lexical ambiguity: The case of Italian motion verbs”, *Quaderni del Laboratorio di Linguistica* 9, Pisa: Scuola Normale Superiore, 161–169.
- Mierlă, Anca. 2001. *Verbul românesc din perspectivă semantico-sintactică (cu aplicație la verbele de mișcare)*. Teză de doctorat la Facultatea de Litere, Universitatea din București.
- Schaefer, Ronald P. 1986. „Lexicalizing directional and nondirectional motion in Emai”, *Studies in African Linguistics* 17, 177–198.
- Talmy, Leonard. 1985. „Lexicalization patterns: Semantic structure in lexical forms”, în Shopen Timothy (ed.), *Language typology and syntactic description*, vol. 3: *Grammatical categories and the lexicon*, 57–149. New York: Cambridge University Press.
- Talmy, Leonard. 2000. *Toward a cognitive semantics*, vol. 2: *Typology and process in concept structuring*, Cambridge, MA: MIT Press.

Ana-Maria BARBU
Institutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București